

PŘEHLED VÝZKUMŮ

57-1

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 57
Volume 57

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkey, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Barbora Tesařová
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce Cover Photography	Zelená Hora (okr. Vyškov). Starobronzový kamenný segment. Zelená Hora (Vyškov District). Early Bronze Age stone segment.
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2016
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2016 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Resumé

Dolany (Kat. Dolany u Olomouce, Bez. Olomouc), gebauer Teil der Gemeinde – Umgebung der Kirche des St. Matthias. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

DRŽOVICE (K. Ú. DRŽOVICE NA MORAVĚ, OKR. PROSTĚJOV)

„Pastvíska“. KŠK. Pohřebiště. Záchraný archeologický výzkum.

Katastrální území obce Držovice na Moravě, okr. Prostějov, geograficky spojujeme s vlastním severním okrajem samotného srdce Prostějovské kotliny - tedy rozšířené akumulací roviny Romžské nivy, což z něj učinilo již hluboko v minulosti strategicky velmi výhodný bod umožňující kontrolu nad poměrně rozsáhlým prostorem a živými komunikačními trasami. Tato skutečnost se zcela zřetelně odráží nejen v hustotě a charakteru jeho pravěkého i raně historického osídlení (souhrnně Fojtík 2014), ale také v současném zájmu řady investorů, kteří do těsné blízkosti města Prostějova cílí své podnikatelské aktivity. Stavební akce zde zpravidla probíhají ruku v ruce se záchranými archeologickými výzkumy, které velmi často přinášejí zajímavá terénní zjištění a cenné kolekce hmotného archeologického materiálu. Nejinak tomu bylo i v měsících srpnu 2014 až února 2015, kdy byly realizovány na parcele č. 702, 703/1 zemní práce související s technickou přípravou území určeného pro „obytný soubor Držovice s 25 rodinnými domy“ (ZM ČR 1:10 000, list 24-24-07, polygon vymezený body o souřadnicích 456:304, 449:294, 447:292, 448:288, 452:289, 453:292, 459:302 od Z:J s. č.). Akce probíhala na známé polykulturní lokalitě

Obr. 6. Držovice na Moravě. Kostrový hrob č. 1/2014 (KŠK).

Abb. 6. Držovice na Moravě. Skelettgrab Nr. 1/2014 (Schnurkeramik).

„Pastvíska“ (cf. Fojtík 2014, 54–56, lokalita č. 10 v mapě na str. 63) a v jejím rámci bylo prozkoumáno a zdokumentováno více než 70 archeologických objektů odrážejících velmi intenzivní osídlení místa (Fojtík 2015a).

Na skryté ploše budoucí páteřní komunikace byly zachyceny tři kostrové hroby kultury se šňůrovou keramikou, dva náležející mužům a jeden ženě, a to vždy s poměrně početným hrobovým inventářem (vedle keramických nádob se vyskytly také kamenné a kostěné nástroje či předmět z mědi). Hrob č. 1/2014 (Fojtík 2015a, 43–44, obr. 40, tab. 17) – hrobová jáma s pohřbem muže ve skrčené poloze na pravém boku a se stopami druhotného otevření; v inventáři letonický džbán, miska moravského typu, vejčitý hrnec, nízká nádoba s uchem, kostěné šídlo, drobné šídlo z mědi a zvířecí kosti (obr. 6). Hrob č. 2/2014 (Fojtík 2015a, 44, obr. 41, tab. 18) – hrobová jáma s nebývale dobře zachovaným skeletem muže ve skrčené poloze na pravém boku; v inventáři džbán, pohár s otiskem šňůry, zbytky kamenného sekeromlatu, kostěné šídlo a pazourková čepel (obr. 7). Hrob č. 3/2014 (Fojtík 2015a, 44–45, obr. 42, tab. 19) – hrobová jáma obsahující jen velmi špatně dochované torzo skeletu ženy ve skrčené poloze

Obr. 7. Držovice na Moravě. Kostrový hrob č. 2/2014 (KŠK).

Abb. 7. Držovice na Moravě. Skelettgrab Nr. 2/2014 (Schnurkeramik).

na levém boku; v inventáři nízká miska s ouškem, džbán a dvojchá amfora (obr. 8).

V průběhu měsíce února 2015 byla dokončována výstavba dešťová kanalizace, která okrajově zasáhla i do plochy nedotčené plošnou skrývkou a tedy ani dříve prováděným záchranným archeologickým výzkumem. Výkopové práce zde dne 16. 2. 2015 narušily v pořadí již čtvrtý zjištěný hrob kultury se šňůrovou keramikou – hrob č. 4/2015 (Fojtík 2015a, 45, obr. 43, tab. 20–21). Tento se však od předešlých odlišoval především uplatněným pohřebním ritem – namísto příznačné inhumace uložené v přísně skrčené poloze obsahoval nebývale početné kremační pozůstatky rozptýlené na dně jinak svými rozměry i výplní charakteristické hrobové jámy. V pohřební výbavě zemřelého/zemřelých nechyběly typické keramické nádoby (tři zdobené džbány dřevohostického typu, pohár s charakteristickou šňůrovou výzdobou a další pohár, tentokrát však s výzdobou rytou) a kostěné či parohové předměty (dvě dláta, dvě šídla a předmět připomínající „vábníčku“). Se žárovým pohřebním ritem se na moravských pohřebištích pozdně eneolitického lidu kultury se šňůrovou keramikou obecně setkáváme jen velmi zřídka (na komplexněji zkoumaných nekropolích tvoří povětšinou jen malý zlomek ze všech hrobů) a jeho výskyt je tradičně chápán jako ovlivnění z geografického prostoru Karpatské kotliny (cf. např. Peška 2013, 119–122) – jedná se tedy o velmi cennou ukázkou rozmanitosti pohřebního ritu na samém sklonku pozdní doby kamenné.

Dne 21. června 2015 byl realizován drobný záchranný archeologický výzkum při akci „novostavba RD pana Lukáše Štullera na parc. č. 702/11, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov“ (Fojtík 2015b). Na stavbou dotčené ploše (ZM ČR 1:10 000, list 24-24-07, okolí bodu o souřadnicích 449:287 od Z:J s. č.) byl zjištěn orbou značně rozrušený kostrový hrob (hrob č. 5/2015) – vedle skeletu dospělé ženy uložené ve skrčené poloze na levém boku poskytl torza tří keramických nádob (poháru zdobeného otisky šňůry, vejčitého hrnce a hrubé misky), spolu s příznačnou šroubovicovou záušnicí z měděného drátu s jedním koncem zahroceným a druhým ploše roztepaným (cf. např. Dobeš 2013, 81–88, tab. 18: 6–21, tab. 19).

Pavel Fojtík

Literatura

Dobeš, M. 2013: *Měď v eneolitických Čechách*. Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensque 16. Praha: Univerzita Karlova.

Fojtík, P. 2014: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Držovice, okr. Prostějov. *Střední Morava: vlastivědná revue* 38, 43–74.

Fojtík, P. 2015a: *Držovice na Moravě 2014-2015, "Obytný soubor Držovice s 25 RD, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov", č. akce 466/14*. Rkp. nálezové zprávy č. j. 216/15. Uloženo: archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Fojtík, P. 2015b: *Držovice na Moravě 2015, "novostavba RD pana Lukáše Štullera na parc. č. 702/11, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov", č. akce 187/15*. Rkp. nálezové zprávy, bez č. j. Uloženo: archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Peška, J. 2013: *Morava na konci eneolitu*. Olomouc, Brno: Akademické nakladatelství Cerm.

Resumé

Držovice (Kat. Držovice na Moravě, Bez. Prostějov), „Pastvíska“. Schnurkeramik. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

Obr. 8. Držovice na Moravě. Žárový hrob č. 4/2015 (KŠK).

Abb. 8. Držovice na Moravě. Brandgrab Nr. 4/2015 (Schnurkeramik).